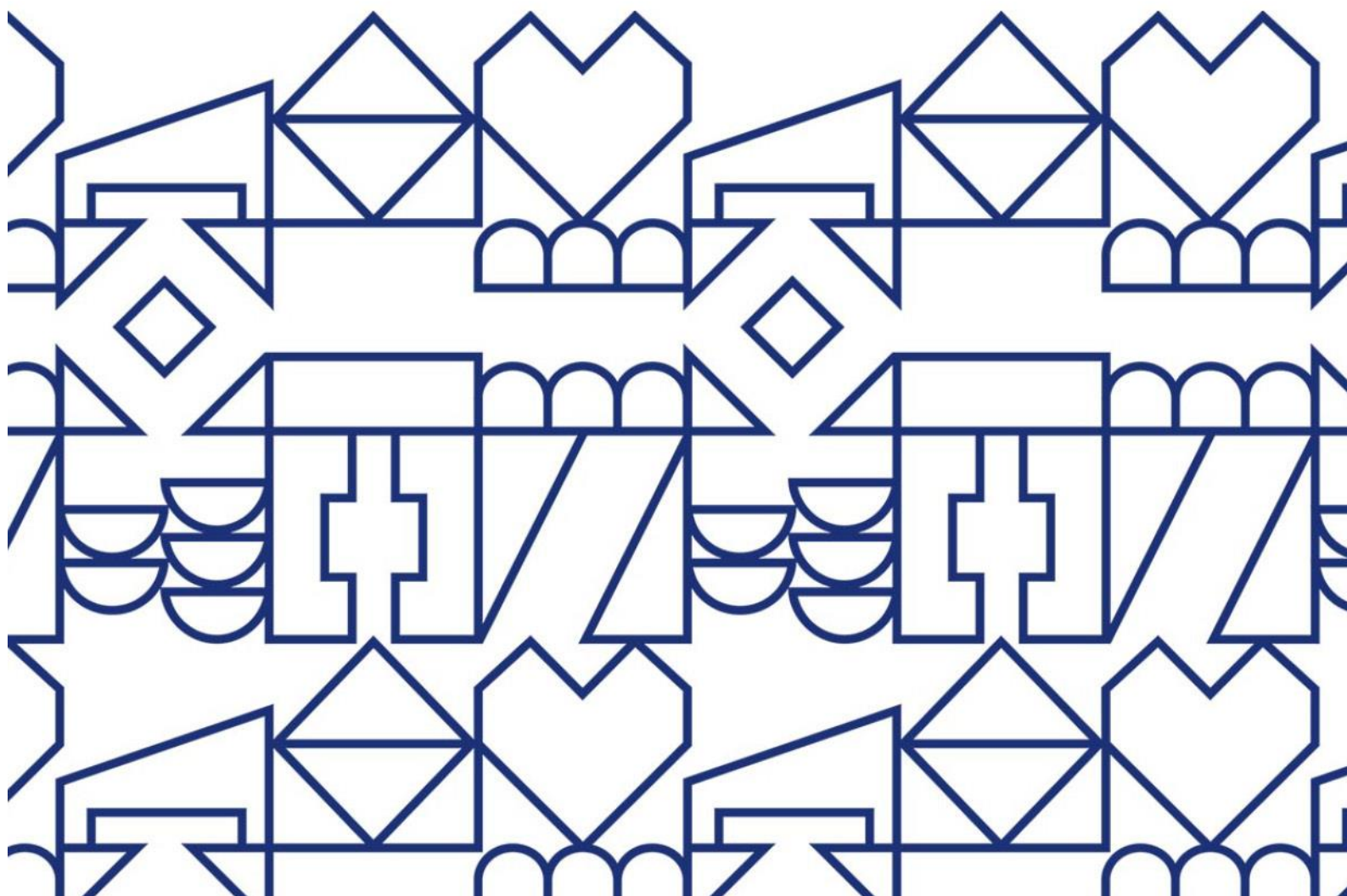

TILAA TAITEELLE

Seinäjoen julkisen taiteen periaateohjelma

Seinäjoen kaupunki

Hyväksytty kaupunginhallituksessa 11.4.2022 (§ 134)

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	2
1.1 Sisältö.....	2
1.2 Tavoitteet	3
1.3 Periaateohjelman tarve	3
1.4 Julkinen taide – Mitä ja miksi?	3
2. RAHOITUSMALLIT	7
2.1 Prosenttiperiaate: Taidebudjetti.....	9
2.2 Kem-taidemaksu	10
3. MENETTELYTAVAT	13
3.1 Julkisen taiteen prosessi	14
3.2 Julkisen taiteen foorumit.....	16
3.2.1 Taidetyöryhmä	17
3.2.2 Julkisen taiteen kevätseminaari	18
3.2.3 Valinta- ja arviointityöryhmät.....	19
3.2.4 Yhteenveto: Foorumit	20
3.3 Seinäjoen kaupunki julkisen taiteen tilaajana ja mahdollistajana	21
3.3.1 Tilaamisen mallit	21
3.3.2 Taiteen ja kulttuurin asiantuntijuus	22
3.3.3 Julkisen taiteen laatu- ja hankintakriteerit Seinäjoella	22
3.3.4 Erilaisia taidehankkeita.....	23
3.4 Seinäjoen kaupungin taidekokoelman kartuttaminen	24

Seinäjoen julkisen taiteen periaateohjelmassa määritellään julkisen taiteen hankinnan menettelytavat ja rahoitusmallit Seinäjoella.

Tarvittaessa ohjelmaa täydennetään ja päivitetään vastaamaan kaupungin organisaatiossa tapahtuvia muutoksia. Kolmannessa luvussa esiteltäisiin julkisen taiteen menettelytapoihin ja työryhmätyöskentelyyn voidaan tehdä pieniä muutoksia taidetyöryhmän päätöksellä.

Työryhmä

- Sanna Karimäki-Nuutinen, taidekuraattori, kulttuuripalvelut
- Leena Kråknäs, kulttuuritoimenjohtaja, kulttuuripalvelut
- Maya Syrjä, julkisen taiteen koordinaattori, kulttuuripalvelut
- Taru-Maaria Herttua-Suokko, kaupungingeodeetti, kiinteistö- ja paikkatietopalvelut (kesään 2021 asti)
- Mirja Jatkola, kaupungingeodeetti, kiinteistö- ja paikkatietopalvelut (kesästä 2021 alkaen)
- Kirsi Mattila, vuorovaikutussuunnittelija, elinvoima ja kilpailukyky
- Jyrki Kuusinen, yleiskaavapäällikkö, kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus
- Jaakko Peltonen, suunnittelupäällikkö, toimitilat
- Keijo Kaistila, suunnittelupäällikkö, yhdyskuntatekniikka
- Kari Hirvensalo, kaupunginpuutarhuri, yhdyskuntatekniikka

1. JOHDANTO

Periaateohjelma on työkalu, jota noudattamalla rakennus- ja taidehankkeen kunnalliset toimijat, taiteilijat ja kaupunkilaiset tuodaan yhteen onnistuneen lopputuloksen saavuttamiseksi. Periaateohjelma on valmisteltu kaupunginjohtajan nimittämässä taidetyöryhmässä, jossa on jäseniä kulttuuripalveluista, kaupunkiympäristön toimialan useista yksiköistä sekä elinvoiman ja kilpailukyvyn toimialalta.

Johdantoluvussa esitellään periaateohjelman sisältö lyhyesti, ohjelman tavoitteet ja tarve. Lisäksi kerrotaan, mitä julkinen taide on, ja miksi sitä kannattaa hankkia. Toisessa luvussa esitellään julkisen taiteen rahoitusmallit ja kolmannessa julkisen taiteen päätöksenteon ja hankinnan menettelytavat, joita noudatetaan kaikissa kaupungin julkisen taiteen hankinnoissa.

1.1 Sisältö

Seinäjoen julkisen taiteen periaateohjelma sisältää julkisen taiteen rahoitusmallit ja taidehankinnan menettelytavat.

Rahoitusmallien toimintaperiaatteet avataan *Rahoitusmallit*-luvussa. Seinäjoella julkista taidetta rahoitetaan **taidebudjetilla** ja **kem-taidemaksulla**. Julkisen taiteen hankkeita käsitellään ja valmistellaan kaupungin monialaisessa **taidetyöryhmässä**. Taidetyöryhmä ja muut julkisen taiteen foorumit - **julkisen taiteen kevätseminaari** ja **valinta- ja arviointityöryhmät** - esitellään luvussa *Menettelytavat*. Luvussa kuvataan myös julkisen taiteen päätöksenteon prosessi.

Menettelytavat-luvussa käydään läpi myös kaupungin roolia julkisen taiteen tilaajana. Siinä keskeistä on taiteen ja kulttuurin asiantuntijuuden tunnistaminen samalla, kun taide tuodaan osaksi rakennushanketta. Luvussa luodaan katsaus myös kaupungin taidekokoelmaan ja sen kartuttamisen periaatteisiin, siihen miksi Seinäjoella kannattaa panostaa juuri julkisen taiteen hankintoihin.

1.2 Tavoitteet

- Julkisen taiteen yhdistäminen normaaliksi osaksi rakennushanketta
- Sujuva prosessi eri toimijoiden näkökulmasta; taidehankkeiden päätöksenteon ja vastuualueiden selkiyttäminen
- Prosenttiperiaatteen vakiinnuttaminen taidebudjetin avulla
- Kem-taidemaksun toimintaperiaatteen ja käyttömahdollisuuksien hyödyntäminen asemanseudun pilottialueen ulkopuolella
- Ainutlaatuinen ja mielenkiintoinen kaupunkiympäristö

1.3 Periaateohjelman tarve

Seinäjoki on pyrkinyt rakentamisessaan prosenttiperiaatteen noudattamiseen vuosikymmeniä. Suurimpina esteinä prosenttiperiaatteen toteutumiselle ja aluekehittämiselle julkisen taiteen avulla on ollut hyvien toimintakäytäntöjen ja rahoitusmallien puute. Taidebudjetti ja kem-taidemaksu yhdessä sovittujen hyvien menettelytapojen kanssa tukevat Seinäjoen pääsyä taidetta rakentamisessa ja kaupunkisuunnittelussa hyödyntävien kaupunkien joukkoon.

1.4 Julkinen taide – Mitä ja miksi?

Taiteen ja rakentamisen suhde on ollut tiivis kautta ihmiskunnan historian. Toiminnallisuuden lisäksi rakentamisessa on nähty aina myös muita arvoja. Taiteen rooli rakentamisessa vaihtelee eri aikakausina, mutta yhteys säilyy ja hakee jatkuvasti uusia muotoja. Kaupunkiympäristön suunnittelussa oivalletaan uudelleen, että toiminnalliset, esteettiset ja hyvinvointiarvot eivät ole keskenään kilpailevia, vaan ne nostavat yhdessä rakentamisen vaikuttavuutta.

Keskustelu osallisuudesta on myös lisääntynyt, siitä, miten kaupunkirakentamisessa huomioidaan ympäristön käyttäjiä ja asukkaita. Julkinen taide tarjoaa luontevan väylän kaupunkilaisten kuulemiseen heidän ympäristöään koskevissa kysymyksissä.

Taide voi tuoda rakennukseen sisältöä, joka kytkee rakennuksen paikkaan ainutlaatuisella tavalla. Kaupunkitilasta tulee taiteen avulla erityinen, mikä voi vaikuttaa positiivisesti asukkaiden kokemuksiin omasta lähiympäristöstään. Julkinen taide voi toimia ylpeyden aiheena, maamerkkinä ja vahvistaa yhteisöjen kollektiivista identiteettiä ja lisätä paikkasidonnaista yhteisöllisyyttä. Kaupunkitilan taiteen ympärille voi muodostua tapahtumia tai perinteitä. On havaittu yleisesti, että julkisella taiteella on hyvinvointi- ja vetovoimavaikutuksia.

Seinäjoella dynaamisuus ja juurevuus yhdistyvät omintakeisella tavalla. Seinäjoen identiteettiin kuuluu ennen kaikkea rohkeus ja uskallus toimia omalla tavalla. Julkisen taiteen avulla kaupungista voi tulla rohkeasti omannäköinen, ja korttelit ja kaupunginosat erottua toisista samanlaisista. Julkinen taide vahvistaa Seinäjoen profiilia kulttuurikaupunkina, joka houkuttelee vaikutuspiiriinsä nuoria perheitä ja opiskelijoita.

Julkinen taide tukee

Arjen ja asumisen arvostusta, laatua ja viihtyisyyttä

Paikan ainutlaatuisuutta ja omaleimaisuutta

Historiallisia ja paikkasidonnaisia sisältöjä

Asukkaiden osallistumisen mahdollisuuksia oman arkiympäristönsä suunnitteluun

Kulttuuristen ja tapahtumallisten perinteiden muodostumista

Yhteisöllisyyttä

Kulttuurin saavutettavuutta

Kulttuuri- ja taidekasvatusta

Mitä on julkinen taide?

Julkinen taideteos voi olla seinämaalaus eli muraali, kehystetty taulu julkisessa tilassa, veistos, maatuva ympäristötaideteos - vain mielikuvitus on rajana. Julkinen taideteos voi olla tehty esimerkiksi puusta, kankaasta, metallista, valosta, autonrenkaista tai kierrätysmuovista.

Yhteistä erilaisille julkisen taiteen teoksille on, että ne ovat taiteilijoiden suunnittelempia ja teokset sijaitsevat kaikille avoimessa tai puolijulkisessa tilassa, esimerkiksi torilla, kirjastossa, koulussa, alikulkutunnelissa tai liikenneympyrässä.

Osallistava julkinen taide

Julkisen taiteen suunnittelu- ja valmistusprosessit ovat usein jollakin tavalla kaupunkilaisia osallistavia. Taiteilija voi työskennellä aktiivisesti paikallisen yhteisön kanssa taidehankkeen aikana, tai asukkaat voivat jakaa paikkaan liittyviä muistojaan ja tarinoitaan taideteoksen suunnittelun tueksi. Julkinen taide voi osallistaa myös valmiina teoksena houkuttelemalla asukkaita ja ohikulkijoita tuottamaan teoksen avulla ympäristöön ääniä, liikettä tai omia tapahtumia.

Miksi julkista taidetta?

- Julkinen taide on keskeinen imagotekijä kaupungille. Julkiseen taiteeseen panostamisella tunnustetaan, että kulttuuri ja sen saavutettavuus ovat tärkeitä asioita, jotka lisäävät tutkitusti ihmisten viihtymistä ja hyvinvointia.
- Julkiseen taiteeseen satsaaminen on arvovalinta. Se kertoo, että kaupunki arvostaa kaupunkitilan käyttäjää tuottamalla arkeen ja asumiseen laatua ja ainutkertaisia arkiympäristöjä, jollaisia ei ole missään muualla.
- Julkinen taide avaa uuden väylän asukkaiden kuulemiselle kaupunkiympäristön suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä.
- Taidehankkeet tarjoavat työtä ja toimeentuloa lukuisille eri alojen ammattilaisille taiteilijoista metallityöntekijöihin ja valosuunnittelijoihin.
- Taiteen monipuoliset mahdollisuudet kaupunkisuunnittelussa on tunnistettu, mistä kertoo nopea kasvu julkisen taiteen hankinnoissa valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.
- Julkisella taiteella on myös havaittu ilkeävaltaa vähentäviä vaikutuksia, kun paikan arvostus on kasvanut ja teokset otettu osaksi yhteisöä.

2. RAHOITUSMALLIT

Seinäjoella hankitaan julkista taidetta kahden eri rahoitusmallin avulla.

Ensimmäinen malli on valtakunnallisestikin varsin vakiintunut prosenttiperiaate, jonka noudattamista helpottamaan on Seinäjoella kehitetty **taidebudjetti**.

Taidebudjetti mahdollistaa johdonmukaisen prosenttiperiaatteen noudattamisen, johon kaupunki on pyrkinyt jo vuosikymmeniä. Prosenttiperiaatteen noudattamisen suurimpana esteenä on ollut hyvien toimintakäytäntöjen ja rahoitusmallien puute: taidehanke tulee saada mukaan rakentamiseen riittävän aikaisin.

Prosenttiperiaatteen suuntainen kirjaus Seinäjoella löytyy ensimmäisen kerran jo vuonna 1965 hyväksytystä talousarviosta, jossa ”kaupungin talonrakennuksen merkittävässä uudishankkeissa” haluttiin jyvittää osuus julkiselle taiteelle.

Kaupunginhallitus on päättänyt prosenttiperiaatteen noudattamisesta vuonna 1981, jonka jälkeen päätöksen noudattamista on pyritty usein aktivoimaan.

Taidebudjetin avulla prosenttiperiaatteen käytännöt voidaan viimein vakiinnuttaa Seinäjoella, ja saada julkisen taiteen monipuoliset mahdollisuudet käyttöön.

Toinen Seinäjoella käytettävä rahoitusmalli, **kem-taidemaksu**, perustuu tuoreempaan tausta-ajatukseseen, joka sekin on jo tuttu monista kaupungeista ja yleistynyt voimakkaasti 2000-luvulla. Tässä mallissa kaupunki perii yksityisiltä rakennuttajilta rakennettaviin kerrosalaneliöihin perustuvan taidemaksun, jolla hankitaan julkista taidetta alueelle. Kaupunki määrittelee strategisesti merkittävät alueet, joille taidemaksu asetetaan ja päättää taidemaksun suuruuden. Tavoitteena on velvoittaa rakennuttajat osallistumaan kaupungille strategisesti keskeisten alueiden kehittämiseen julkisen taiteen avulla.

Seinäjoella rahoitusta kutsutaan nimellä kem-taidemaksu kerrosalaneliömetrin mukaan.

Kem-taidemaksun pilottialue on uusi asemanseutu. Kaupunki hankkii asemanseudulle julkista taidetta taidebudjetin ja kem-taidemaksun avulla, sillä alueella on sekä kaupungin omia rakennuskohteita, että yksityisten rakennuttajien kohteita.

2.1 Prosenttiperiaate: Taidebudjetti

Rakentamisen yhteydessä puhutaan yleisesti prosenttiperiaatteesta, joka tarkoittaa julkisen taiteen kustannusten sisällyttämistä rakennusbudjettiin. Prosenttiperiaatteen mukaan noin prosentti (tavallisesti 0,5-2 %) rakennushankkeen kustannuksista ohjataan taiteen toteuttamiseen.

Prosenttiperiaatteen toimintamalli Seinäjoella

Seinäjoen kaupungin julkisen taiteen hankinnat ovat kaupungin investointeja, jotka rahoitetaan varaamalla vuosittain talonrakennuksen ja yhdyskuntatekniikan investointibudjeteista prosentti julkisen taiteen hankintoja varten. Investointibudjetin prosenttiosuudesta muodostetaan siis **taidebudjetti**, josta taideinvestoinnin kulut katetaan.

Taidebudjettia on mahdollista käyttää taidehankintoihin kaupungin julkisten tilojen uudis-, korjaus- ja täydennysrakentamisessa sekä puisto- ja infrahankkeissa. *Julkista taidetta ei tule kaikkiin kaupungin rakennuskohteisiin, vaan taidekohteet päätetään yhteistyössä monialaisesti.*

Seinäjoen kaupunki hallinnoi taidebudjettia ja koordinoi taidehankkeita. Taidebudjetista hankittava taide voi olla jälkiasennettava teos, erillinen teos tai rakennukseen integroitava teos (Katso: *Menettelytavat: Erilaiset taidehankkeet*).

Taidebudjetista katetaan taideinvestoinnin kulut, joita ovat

- suunnittelu (luonnospalkkiot, taidekilpailut)
- taidehankinnan kustannukset (taiteilijan työ, materiaalikulut, alihankinnat)
- asiantuntijapalkkiot
- asentaminen (sähkö- ja perustus)

2.2 Kem-taidemaksu

Seinäjoen asemanseutu toimii **kem-taidemaksun** pilottikohteena. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa kem-taidemaksu voitaisiin laajentaa koskemaan kaupungin strategisesti merkittäviä alueita. Strategisesti merkittävistä alueista päättää kaupunginhallitus, ja sellaisia voivat olla keskusta-alue, liikenteen solmukohdat, kehittyvät ja uudet asuinalueet sekä alueelliset kohteet.

Kaupunki perii kem-taidemaksun alueella maankäyttö- ja tontinluovutus sopimusten yhteydessä rakennettavilta kerrosalaneliömetreiltä kehittämiskorvauksen lisäksi taidemaksun, jolla hankitaan julkista taidetta alueelle (Kh 7.6.2021, § 219).

Seinäjoen kaupunki hallinnoi taidemaksuja ja koordinoi taidehankkeita. Kem-taidemaksulla rahoitettava taide voi olla ns. erillinen teos tai rakennukseen integroitava teos. Kem-taidemaksulla hankitaan taidetta, joka on avoimessa julkisessa tilassa kaupunkilaisten nähtävillä. Taidetyöryhmä huolehtii siitä, että kem-taidemaksu kohdistuu kohtuullisen ajan sisällä sille alueelle, josta se on kerätty.

Kem-taidemaksulla voidaan kattaa

- suunnittelu (luonnospalkkiot, taidekilpailut)
- taidehankinnan kustannukset (taiteilijan työ, materiaalikulut, alihankinnat)
- asentaminen (sähkö- ja perustus)
- taidehankinnan koordinointi (sopivan taiteilijan ja teoksen kartoitus ja valinta, rakennushankkeeseen integrointi), jos käytetään kaupunkiorganisaation ulkopuolista koordinaattoria
- asiantuntijapalkkiot
- taideteoksen huolto ja korjaus

Julkisen taiteen huollon ja korjauksen rahoittaminen

Taidebudjettia ei voi käyttää taideteosten ylläpitoon tai korjaukseen. Taiteen ylläpidon ja korjausten osuus varataan kulttuuripalveluiden käyttötalouteen.

Kem-taidemaksuja puolestaan voidaan käyttää myös alueen teosten huolto- ja korjauskuluihin.

Yhteenveto: Julkisen taiteen rahoitusmallit

1 Prosenttiperiaate: Taidebudjetti

Taidebudjetti muodostuu kaupungin talon- ja infrarakentamiseen varatun vuosibudjetin prosenttiosuudesta. Taidebudjettia käytetään julkisen taiteen hankkimiseksi kaupungin omiin merkittäviin uudis-, korjaus- ja täydennysrakentamiskohteisiin ja infrahankkeisiin (koulut, päiväkodit, liikenteen merkittävät solmukohdat jne.)

Julkista taidetta ei tule kaikkiin kaupungin rakennuskohteisiin, vaan taidekohteet päätetään yhteistyössä monialaisesti.

Taidebudjetista katetaan taideinvestoinnin

- suunnittelu (luonnospalkkiot, taidekilpailut)
- taidehankinnan kustannukset (taiteilijan työ, materiaalikulut, alihankinnat)
- asiantuntijapalkkiot
- asentaminen (sähkö- ja perustus)

2 Kem-taidemaksu

Asemanseudulla pilotoitava julkisen taiteen rahoitusmalli, jossa kaupunki perii yksityisiltä rakennuttajilta maankäytösopimuksissa määritellyn kem-taidemaksun rakennettavien kerrosalaneliöiden perusteella.

Kem-taidemaksulla voidaan kattaa

- suunnittelu (luonnospalkkiot, taidekilpailut)
- taidehankinnan kustannukset (taiteilijan työ, materiaalikulut, alihankinnat)
- asentaminen (sähkö- ja perustus)
- taidehankinnan koordinointi (sopivan taiteilijan ja teoksen kartoitus ja valinta, rakennushankkeeseen integrointi), jos käytetään kaupunkiorganisaation ulkopuolista koordinaattoria
- asiantuntijapalkkiot
- taideteoksen huolto- ja korjaus

3. MENETTELYTAVAT

Seuraavassa esitellään julkisen taiteen päätöksenteko- ja hankintaprosessin vaiheet ja julkisen taiteen tilaamisen mallit. Keskeinen kappale esittelee Seinäjoen julkisen taiteen foorumit, jotka ovat kaupungin taidetyöryhmä, julkisen taiteen kevätseminaari sekä valinta- ja arviointityöryhmät.

Luvussa käsitellään myös taiteen ja kulttuurin asiantuntijuutta ja sen merkitystä hankintaprosessissa. Lisäksi artikuloidaan julkisen taiteen hankintakriteerit Seinäjoella sekä kuvaillaan erilaisia taidehankkeita, jotka voidaan jakaa kolmeen luokkaan sen mukaan, kuinka voimakkaasti ne integroituvat rakennushankkeeseen.

3.1 Julkisen taiteen prosessi

1. Idea ja keskustelu

Mahdollisista tulevista taidekohteista käydään monialaista keskustelua vuotuisessa julkisen taiteen kevätseminaarissa.

2. Esitys ja päätös

A. Taidebudjetti

- Talonrakennushankkeet (sekä korjaus- ja täydennysrakentamishankkeet):
Kaupunginhallitus päättää taidetyöryhmän esityksen pohjalta kaupungin hallintosäännön mukaan
- Infrahankkeet:
Kaupunkiympäristölautakunta päättää taidetyöryhmän esityksen pohjalta kaupungin hallintosäännön mukaan

- Pienet infrahankkeiden taidehankinnat taidetyöryhmän esityksen pohjalta viranhaltijapäätöksellä kaupungin hallintosäännön mukaan

B. Kem-taidemaksu

- Strategisesti merkittävät alueet ja kohteet: Kaupunginhallitus päättää taidetyöryhmän esityksen pohjalta alueen hallinnoijan prosessien mukaan

3. Toteutus

Julkisen taiteen hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen kulttuuripalvelut tai julkisen taiteen asiantuntijataho koordinoi ja valvoo taidehankkeen suunnitelman mukaista etenemistä taidetyöryhmän tuella.

Julkisen taiteen hankesuunnitelma sisältää

Kem-kohteessa: Julkisen taiteen aluesuunnitelma

- selvitys, miltä alueelta kem-taidemaksua peritään
- kem-taidemaksun suuruus

Taidebudjettikohteessa: Julkisen taiteen toteutussuunnitelma

- perustelut ja kriteerit julkisen taiteen hankkimiselle kohteeseen
- taiteen alustavat paikat
- taiteen budjettiarvio
- taiteen hankintatapa ja -aikataulu

3.2 Julkisen taiteen foorumit

Seinäjoen julkisen taiteen erilaisia foorumeita ovat *kaupungin taidetyöryhmä*, *julkisen taiteen kevätseminaari* ja *valinta- ja arviointityöryhmät*. Kaupungin kulttuuripalveluilla on iso merkitys foorumien järjestäjänä, ja siksi foorumien läpikäynti aloitetaan kulttuuripalveluiden roolin kuvaamisella.

Foorumien tarkoituksena on koota monialaisen prosessin eri osapuolet yhteen onnistuneen prosessin ja lopputuloksen saavuttamiseksi. Näiden kolmen foorumin lisäksi voidaan tarvittaessa perustaa väliaikaisia projektikohtaisia julkisen taiteen työryhmiä.

Kaupungin kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut kutsuu julkisen taiteen foorumit koolle. Kulttuuripalvelut kutsuu työryhmiin tarpeen mukaan ulkopuolisia asiantuntijoita, kuten taidekohteen rakennusten ja tilojen käyttäjiä, asukkaita ja asukasyhdistyksiä, kaupungin muiden tulosalueiden edustajia, Seinäjoen Taiteilijaseuran tai Suomen Taiteilijaseuran nimeämiä taiteilijajäseniä ja Etelä-Pohjanmaan taiteen alueellisen vastuumuseon Nelimarkka-museon edustajan.

Kulttuuripalveluiden vastuulla on laatia julkisen taiteen työryhmien asialistat ja muistiot. Lisäksi kulttuuripalvelut koordinoi kaupungin julkisen taiteen hankkeita työryhmien suunnitelmien mukaisesti, vastaa taideasiantuntijuuden tuomisesta julkisiin taidehankkeisiin ja valmistelee tarvittaessa kokouksiin ehdotuksia taiteesta ja taidemuodoista. Lisäksi kulttuuripalvelut huolehtii siitä, että julkisten teosten hankintaprosessiin sisältyy taiteen sisältö- ja merkityskeskustelua teknisten näkökulmien lisäksi.

3.2.1 Taidetyöryhmä

Kaupunkiorganisaation toimialarajat ylittävän yhteistyön perustana toimii kaupunginjohtajan nimittämä **taidetyöryhmä**, jossa on edustettuna kaupunkikehittämisen, kaavoituksen, rakentamisen, kulttuurin ja taiteen asiantuntijuus.

Taidetyöryhmän tehtävät

- Edistää julkisen taiteen strategisten päätösten ja periaateohjelman toteutumista
- Valitsee ja esittää taidekohteita kaupunkiympäristön talonrakennuksen ja yhdyskuntatekniikan investointisuunnitelmien ja kaavoituskatsausten pohjalta; esittää taidebudjetista maksettavia prosenttiperiaatteen mukaisia kaupungin omia taidekohteita ja kem-taidemaksun piiriin esitettäviä alueita ja taidekohteita
- Laatii taidehankekohtaisen budjetti- ja toteutussuunnitelmia
- Suorittaa taiteilijoiden esivalintaa
- Käsittelee taideteosten siirtohankkeet ja voi tarvittaessa esittää taideteosten siirtämistä
- Käsittelee julkisten taideteosten korjaustarpeet ja -suunnitelmat
- Käsittelee ja päättää muistomerkkihankkeista ja muista kaupungin ulkopuolisten tahojen taidehankkeista kaupungin alueella; vastaa kaupungin taiteen ja kulttuurin kokonaiskuvan ja kulttuuristen kerrosten tarkastelusta

3.2.2 Julkisen taiteen kevätseminaari

Julkisen taiteen kevätseminaari tuo yhteen kulttuurin, rakentamisen ja kaavoituksen asiantuntijat.

Seminaarissa kuullaan ajankohtaisia puheenvuoroja julkisen taiteen prosessin eri näkökulmista ja suunnitellaan yhdessä pitkäjänteisesti julkisen taiteen ja rakentamisen yhteishankkeita.

Seminaarin sisältö

Katsaukset kuluneeseen vuoteen ja tulevaan

Julkisen taiteen toteutuneet kohteet ja ajankohtaiset kuulumiset

Kaavoituskatsaus

Talonrakennuksen tulevat investointikohteet

Yhdyskuntatekniikan tulevat investointikohteet

Seminaarin tavoitteet

Esitykset tulevan vuoden taidekohteista

Alustavia suunnitelmia tulevien vuosien mahdollisista taidekohteista

Tiedonkulun edistäminen, selkeä prosessi ja oikea-aikainen reagointi

3.2.3 Valinta- ja arviointityöryhmät

Monialaisissa **valinta- ja arviointityöryhmissä** arvioidaan julkisen taiteen luonnoksia ja tehdään taiteilijavalintoja.

Kokoonpano vaihtelee taidekohteiden mukaan, mutta työryhmässä tulee olla mukana

- Tilaajan edustaja
- Kulttuuripalveluiden edustaja
- Julkisen taiteen asiantuntija
- Taiteilijajäsen
- Rakennuskohteen suunnittelijan edustaja
- Rakennuksen käyttäjän edustaja
- Rakennuksen omistajatahon tai rakennuttajan edustaja

Valinta- ja arviointityöryhmä kokoaa yhteen rakennushankkeeseen liittyvät tahot sekä julkisen taiteen asiantuntijat. Työryhmä arvioi taideteosluonnoksia tai valitsee taiteilijoita taidehankkeen luonnosvaiheeseen. Valinta ja arviointi tehdään monialaisesti, ja päätöksenteossa huomioidaan kohdekohtaisesti taiteen tavoitteet ja tekniset ja sisällölliset reunaehdot laatunäkökulmia unohtamatta.

3.2.4 Yhteenveto: Foorumit

Foorumi	Kokoonpano	Tehtävät
Taidetyöryhmä	- Kulttuuripalvelut: kulttuuritoimenjohtaja taidekuraattori julkisen taiteen asiantuntija - Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus: yleiskaavapäällikkö - Kiinteistö- ja paikkatietopalvelut: kaupungingeodeetti - Toimitilat: suunnittelupäällikkö - Yhdyskuntatekniikka: suunnittelupäällikkö, kaupunginpuutarhuri - Elinvoima ja kilpailukyky: vuorovaikutussuunnittelija	- Esittää julkisen taiteen kohteita ja hankintoja - Suorittaa taiteilijoiden esivalintaa - Laatii taidehankkeiden budjetti- ja toteutussuunnitelmia - Valmistelee kevätseminaarin - Käsittelee julkisen taiteen siirto- ja korjaushankkeet - Käsittelee muistomerkkihankkeet ja muut kaupungin ulkopuolisten tahojen taidehankkeet kaupungin alueella
Julkisen taiteen kevätseminaari	- Taidetyöryhmä - Kaupunginarkkitehti - Kaupungininsinööri - Kaavoitusjohtaja tai yleiskaavapäällikkö - Lautakuntien puheenjohtajat	- Esitys tulevan vuoden taidekohteista - Suunnitelmat tulevien vuosien taidekohteista - Tiedonkulun ja oikea-aikaisen reagoinnin varmistaminen
Valinta- ja arviointityöryhmät	- Tilaajan edustaja - Kulttuuripalveluiden edustaja - Julkisen taiteen asiantuntija - Taiteilijajäsen - Rakennuskohteen suunnittelijan edustaja - Rakennuksen käyttäjän edustaja - Rakennuksen omistajatahon tai rakennuttajan edustaja	Taiteen luonnosarvioinnit ja taiteilijavalinnat

3.3 Seinäjoen kaupunki julkisen taiteen tilaajana ja mahdollistajana

Seinäjoen kaupunki tilaa itse julkista taidetta ja voi mahdollistaa myös ulkopuolisten tahojen julkisen taiteen hankkeita. Kaupunki käyttää julkisen taiteen periaateohjelman rahoitusmalleja omissa hankkeissaan ja noudattaa sovittuja menettelytapoja kaikissa julkisen taiteen hankkeissa.

Julkisen taiteen hankkeita ovat kaupungin omat julkisen taiteen hankintaprosessit sekä muistomerkkihankkeet ja muut kaupungin ulkopuolisten tahojen edistämät taidehankkeet kaupungin alueella. Kaupunki osallistuu alusta asti myös ulkopuolisten tahojen taidehankkeisiin julkisessa kaupunkitilassa ja muilla julkisilla paikoilla. Kaupungin velvollisuus on huolehtia hankkeiden monialaisesta käsittelystä ja tarvittavan asiantuntemuksen mukanaolosta prosessin aikana.

3.3.1 Tilaamisen mallit

Kaupunki voi hankkia julkisia taideteoksia käyttäen yleisesti käytössä olevia tilausmalleja, joita ovat avoin taidekilpailu ja kutsukilpailu, portfoliohaku, rinnakkainen luonnostilaus, suora tilaus ja suora hankinta. Malleja voi myös yhdistellä. Sopivat mallit valitaan tapauskohtaisesti.

Kaikissa hankintaprosesseissa tulee olla mukana julkisen taiteen asiantuntija tilausmallin valinnasta alkaen. Valintakokouksissa työryhmässä tulee olla lisäksi ulkopuolinen taiteilijajäsen. Työryhmien kokoonpanot määritellään kappaleessa *Julkisen taiteen foorumit*.

Kaupunki konsultoi kilpailuita järjestäessään Suomen Taiteilijaseuraa. Seinäjoen kaupunki pyrkii noudattamaan julkisen taiteen hankinnoissaan Suomen Taiteilijaseuran hyviä julkisen taiteen hankintakäytäntöjä.

3.3.2 Taiteen ja kulttuurin asiantuntijuus

Onnistunut julkisen taiteen hanke edellyttää kaupungin toimialarajat ylittävää yhteistyötä. Monialaisessa työryhmässä kukin jäsen edustaa oman alansa osaamista. Julkisen taiteen hankinnoissa ja taiteen yhdistyessä rakentamiseen tulee kiinnittää huomiota siihen, että **prosessissa on mukana alusta loppuun taiteen ja kulttuurin asiantuntijoita, ja että heitä kuunnellaan kaupunkiympäristön kulttuurisia kerroksia ja taiteen sisällöllisiä näkökulmia arvioitaessa. Taideasiantuntijoilla on merkittävä rooli prosessin kaikissa vaiheissa.**

Kaupungin julkisen taiteen prosessissa asiantuntijatahona toimivat kaupungin taidetyöryhmässä kulttuuripalveluiden edustajat. Kulttuuripalveluihin kuuluva Seinäjoen taidehalli on vastuussa taidealan asiantuntijuuden tuomisesta työryhmään toimimalla itse asiantuntijana tai kutsumalla tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita. Taidehalli voi toimia tarvittaessa asiantuntijatahona myös kaupunkiorganisaation ulkopuolisille julkisen taiteen tilaajatahoille. Yhteiseen kaupunkitilaan sijoittuvat julkisen taiteen hankkeet tuodaan kuitenkin aina kaupungin taidetyöryhmän käsiteltäväksi.

3.3.3 Julkisen taiteen laatu- ja hankintakriteerit Seinäjoella

- Taideammattilaisuuden ja -asiantuntijuuden mukanaolo ja arvostus prosessissa
- Taideteoksen suhde ympäristöönsä on teknisesti harkittu ja sisällöllisesti tiivis
- Käyttäjäröyhmiön osallistuminen ja tapahtumallisuuden huomioiminen
- Kaupunkiympäristön moniäänisyyden tunnistaminen ja tunnustaminen
- Luova omintakeisuus
- Kestävä kehitys

3.3.4 Erilaisia taidehankkeita

1 Jälkiasennettava, maalattava, seinälle ripustettava tai valmiille paikalle asennettava teos, väliaikainen teos tai tapahtuma

2 Rakennuksesta erillinen, mutta perustukset tai asennussuunnittelua vaativa pitkäaikainen teos

3 Rakennukseen integroituva teos, jonka materiaalit voivat olla osittain tai kokonaan yhteisiä rakennuskohteen pintamateriaalien kanssa, vaatii taide- ja rakennushankkeen tiivistä vuorovaikutusta koko rakennushankkeen ajan

Talonrakennuksen julkisen taiteen hankkeet voivat olla 1-3 -asteen taidehankkeita. Rakennuksiin integroituvat teokset vaativat rakennushankkeessa alusta asti mukanaoloa. Tällöin julkisen taiteen tuotantoprosessin kesto luonnosvaiheen käynnistämisestä teoksen valmistumiseen on tavallisesti vähintään 1,5 vuotta. Myös rakennuksesta erillinen, mutta perustukset ja asennussuunnittelua vaativa teos soveltuu talonrakennuksen pitkän tähtäimen rakennusprosessiin. Useamman vuoden rakennuskohteessa voidaan toki toteuttaa myös kevyempi jälkiasennettava taidehanke.

Yhdyskuntatekniikan julkisen taiteen hankkeet ovat tavallisesti 1-2 -asteen taidehankkeita, sillä niiden suunnittelusykli on usein lyhyempi kuin talonrakennushankkeissa. Yhdyskuntatekniikan rakennuskohteisiin soveltuvat joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta parhaiten pienimuotoiset julkisen taiteen toteutukset, jolloin taidehanke on mahdollista toteuttaa nopeammassa aikataulussa tai jälkiasennuksena.

3.4 Seinäjoen kaupungin taidekokoelman kartuttaminen

Seinäjoen kaupungin taiteen kokoelmaohjelma hyväksyttiin hyvinvointilautakunnassa (Hyvltk 10.12.2020, § 55). Kokoelmaohjelma sisältää toimintaohjeet kaupungin taidekokoelman kartuttamisesta ja linjaukset taidekokoelman hoitamisesta. Seinäjoen kaupungin taidekokoelmaa kartutetaan julkisella taiteella. Kokoelmaohjelmassa perustellaan, miksi julkisen taiteen painottaminen kaupungin taidehankinnoissa on tarkoituksenmukaista.

Seinäjoen taidehalli vastaa kaupungin taidekokoelman hallinnoimisesta. Taidehalli ei ole taidemuseo eikä sillä ole resursseja museaaliseen kokoelmanhallintaan. Taidekokoelman kartuttaminen julkisella taiteella parantaa kokoelman saavutettavuutta yleisölle ja asukkaille. Kaupunkilaisilla on siten vapaa pääsy oman taidekokoelmansa äärelle.

Kaupunki voi kartuttaa taidekokoelmaa tilaamalla uusia julkisia taideteoksia ja ostamalla valmiita taideteoksia sijoitettavaksi julkisiin tai puolijulkisiin sisätiloihin. Julkinen taide sopii saavutettavuussyistä erityisen hyvin Etelä-Pohjanmaalle ja Seinäjoen nuoren kaupungin profiiliin. Alajärvellä sijaitseva alueellinen taiteen vastuumuseo Nelimarkka vastaa alueen taiteen tallentamisesta ja museaalisesta kokoelmatyöstä.

